

Mandovec A. Kardiovaskulární choroby u žen. Praha: Grada Publishing 2008. 126 stran. ISBN 978-80-247-2807-0.

Důvodem ještě poměrně častého podceňování kardiovaskulárního rizika u žen je jednak všeobecné povědomí „hormonální ochrany“ jejich kardiovaskulárního systému a také atypické projevy kardiovaskulárních chorob u žen. Jistě i tyto okolnosti jsou příčinou toho, že v řadě vyspělých zemí umírá na nemoci kardiovaskulární soustavy více žen než mužů. Proto je tato publikace velmi aktuální a velmi přínosná.

Publikace má 126 stran a je rozvržena do 15 kapitol. Každá kapitola je doplněna přehledem recentních publikací, z nichž autor čerpal a které jsou vhodné k doplňujícímu studiu. Přehlednost a snazší orientaci v odborné problematice usnadňují četné grafy, tabulky a obrázky, některé i barevné. Snadnou orientaci v publikaci umožňuje také rejstřík a seznam použitých zkratk.

V prvních kapitolách kniha přináší informace o nových iniciativách jak Americké, tak Evropské kardiologické

společnosti, jejichž cílem je zlepšit informovanost o kardiovaskulárních (KV) chorobách žen jak mezi odbornou, tak i laickou veřejností, a tím přispět ke zlepšení prevence a léčby KV chorob u žen.

Je podán přehled epidemiologie KV onemocnění žen v ČR a je srovnán se stavem v Evropě a USA. Publikace se věnuje všem známým rizikovým faktorům aterosklerózy a zvýšeného kardiovaskulárního rizika. U jednotlivých KV chorob včetně cévních periferních onemocnění je zdůrazněn pohlavní rozdíl v patofyziologii i v klinické symptomatologii těchto onemocnění.

Publikace podává informace o vlivu estrogenů na cévní stěnu a shrnuje dosavadní poznatky o hormonální substituční terapii. Nechybí také kapitola o zdravém životním stylu a jeho pozitivním ovlivnění KV onemocnění.

V závěrečné kapitole autor na základě několika recentních populačních

studií uvádí, že v posledních letech začíná oslabovat pozitivní trend v KV mortalitě u žen v premenopauzálním období. Zvýšená pozornost by proto měla být věnována faktorům urychlujícím aterosogenezi (obezita, metabolický syndrom, fyzická inaktivita, kouření) již od mládí a dospělosti, tedy dostatečně dlouho před menopauzou.

Informace v publikaci vychází z principů Evidence based medicine.

Kniha je psána velmi srozumitelným jazykem, proto je vhodná nejen pro pracovníky v kardiologii, ale může být užitečná i pro lékaře z jiných oborů, včetně praktických lékařů. Věřím proto, že tato kniha se rychle přesune z regálů knihkupectví do příruční knihovny lékařů.

doc. MUDr. Helena Němcová, CSc.

www.fnusa.cz

e-mail: helena.nemcova@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 27. 10. 2008

Jabor A et al. Vnitřní prostředí. Encyklopedie laboratorní medicíny pro klinickou praxi na CD. Praha: Grada Publishing 2008. 560 stran. ISBN 978-80-247-1221-5.

Včasná diagnostika poruch vnitřního prostředí a jejich adekvátní terapie je velmi důležitá pro úspěšnou léčbu nemocných, a to nejen na jednotkách intenzivní péče či ARO. Na našem trhu však nebyla k dispozici moderní učebnice, která by poskytla ucelené informace pro lékaře přicházející do kontaktu s nemocnými s poruchami vnitřního prostředí. Poslední českou učebnicí byla kniha MUDr. B. Nejedlého „Vnitřní prostředí, klinická biochemie a praxe“, vydaná v roce 1980. Nyní, po téměř neuvěřitelných 30 letech, se díky práci prof. MUDr. A. Jabora, CSc., a kolektivu zaplňuje mezera na českém trhu zdravotnické literatury a k léka-

řům se dostává moderní a komplexně pojatá kniha zabývající se touto problematikou. Za těch téměř 30 let došlo samozřejmě k velkému posunu ve vědeckém poznání a ve znalostech patofyziologie a možnostech léčby ve všech oborech medicíny. Došlo proto také k přehodnocení názorů na racionální diagnostiku poruch vnitřního prostředí a na to, jaké mají být adekvátní léčebné postupy.

Monografie prof. Jabora přináší nejnovější poznatky z problematiky vnitřního prostředí, je však pojata mnohem šířeji a komplexněji než původní učebnice B. Nejedlého, a také než by nezasvěcený čtenář předpokládal. Na více než

500 stranách jsou obsaženy nejen „klasické“ kapitoly, jako jsou poruchy acidobazické rovnováhy, osmolality, vody či iontové dysbalance. Zpracovány jsou i další oblasti, které do této problematiky logicky patří: funkce ledvin a jejich regulace, přehled regulačních molekul a systémů v organismu (natriuretické peptidy, vazopresin, aquaporiny, adrenomodulin a další), metabolismus Ca, P, vitamínu D, geneticky podmíněné poruchy vnitřního prostředí, dusík a energetická bilance. Samostatně jsou zpracovány také poruchy vnitřního prostředí u intoxikací, ve stáří, v graviditě, u onemocnění jater, srdce, ledvin a řada dalších kapitol. Učebnice je napsána s hlu-

bokou znalostí problematiky a je velmi zdařilá i z didaktického hlediska: všechny kapitoly mají jednotnou a přehlednou strukturu, velmi užitečné jsou (vždy na konci každé kapitoly a podkapitoly) „praktické poznámky“, které shrnují to nejdůležitější pro diagnostiku a léčbu. V samostatném oddílu jsou pak probírána i specifika jednotlivých tělesných tekutin (plazma a sérum, moč, tekutina pleurální, perikardiální, peritoneální, žaludeční, sliny, pot) jak z hlediska jejich složení, tak i z hlediska preanalytického (za jakých podmínek odebrat a do čeho, jak skladovat či transportovat do laboratoře) i z hlediska diagnostického

využití. Zmíněny jsou také principy stanovení jednotlivých analytů. Na konci knihy jsou pak přílohy: model vnitřního prostředí; skórovací systémy v intenzivní péči; hodnocení stavu výživy; směnitelné Na a K a tělesné kompartmenty; výpočet tělesného povrchu; výpočet ideální tělesné hmotnosti; popisy vybraných enzymů. Text knihy je doplněn řadou tabulek, grafů a schémat, které usnadňují využití informací v klinické praxi. Užitečným bonusem pro ty, kdo si tuto monografii koupí, je i příložené CD „Encyklopedie laboratorní medicíny pro klinickou praxi“ – aktuální verze z roku 2008, která zahrnuje celou

oblast laboratorní medicíny, nejen klinickou biochemii.

Domnívám se, že monografie prof. MUDr. Antonína Jabora, CSc., a kolektivu je velmi zdařilá a že bude využívána nejen klinickými a laboratorními pracovníky, ale i vyučujícími jak na lékařských fakultách, tak i v postgraduálním vzdělávání zdravotnických pracovníků v celé řadě specializačních oborů.

doc. MUDr. Vladimír Soška, CSc.

www.fnusa.cz

e-mail: vladimir.soska@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 24. 10. 2008

Kašák V, Koblížek V et al. *Naléhavé stavy v pneumologii*. Praha: Maxdorf 2008. 520 stran. ISBN 978-80-7345-158-5.

V těchto dnech dostává odborná veřejnost do rukou knihu *Naléhavé stavy v pneumologii*. Kniha je pojata velmi moderně. Za velmi užitečné považuji, že je zde věnován prostor i vzácným plicním postižením a plicním projevům při onemocnění jiných orgánů a systémů, a to, že podstatná část je věnována problematice intenzivní péče.

Jednotlivé kapitoly jsou věnovány hemoptýze, difúzní alveolární hemoragii, diferenciální diagnostice i léčbě dušnosti, hyperventilačnímu syndromu. Nechybí ani kapitoly věnované pneumologickému předoperačnímu vyšetření. Fundovaně je zpracováno respirační selhání i ARDS. Systematicky je zpracována problematika pleurálního výpotku a společná problematika internistů a pneumologů – plicní embolie. Ze všech úhlů pohledu se autoři věnují problematice pneumotoraxu a pneumomediastinu. Nechybí ani kapitola, která je věnována uzávěru dýchacích cest cizím tělesem a akutním komplikacím bron-

choskopie. Na své si přijdou i ti, kteří mají rádi vysoké hory, protože nechybí ani kapitola věnovaná respiračním projevům horské nemoci. Ale autoři nezapomněli ani na potápěče, je zpracována rovněž problematika respiračních poruch, které jsou spojeny s potápěním a dekompresí. Podrobně je rozebrána problematika akutní exacerbace bronchiálního astmatu a chronické obstrukční plicní nemoci. Je velmi důležité, že nechybí ani kapitola věnovaná akutním stavům u nemocných s cystickou fibrózou. Komplexně je zpracována problematika věnovaná difúzním onemocněním plicního parenchymu. Nechybí žádná z nosologických jednotek, která je mezi tato onemocnění zařazena. Podrobně jsou zpracována infekční onemocnění plic, a to i taková, se kterými se nesetkáváme příliš často, jako např. SARS a antrax. Nechybí ani plicní komplikace u HIV pozitivních nemocných. V závěru knihy je probírána problematika sepsy, výživy u kriticky ne-

mocných, invazivní a především neinvazivní ventilace a také provádění a indikace resuscitace.

Velmi kladně hodnotím, že text je doplněn dostatečným počtem tabulek. Domnívám se, že je velmi přínosný nejen pro budoucí pneumology, ale i pro další odbornosti. Věřím, že čtenáři stejně jako já budou velmi pozitivně vnímat to, že za některými kapitolami jsou uvedeny v závěru „Poznámky“ (shrnutí, doporučení pro praxi, ...), ve kterých je výstižně shrnuto, na co se má čtenář především v běžné klinické praxi soustředit.

Publikaci považuji za velmi povedenou. Věřím, že z ní budou studovat nejen pneumologové, ale i lékaři jiných odborností. Autorům gratuluji a vydavatelství také.

prof. MUDr. Jana Skříčková, CSc.

www.fnbrno.cz

e-mail: jskric@fnbrno.cz

Doručeno do redakce: 13. 10. 2008